

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריאה

אויל

ובעומק, כתיב (משלי י"ד ג) כפי אויל חטר גאון, והיינו כי מכה גאותו מנסה לעלות לשכל עליון מהשגתו, ועי"ז נעשה טפש, כי אין לו השגה בשכל עליון יותר, ושם מתבלבלת דעתו, ומה שתחלה אמר דבר אמת, עתה נעשה 'אויל', כי תחלה אמר דבר דבר אמת לפי מדרגתו, אולם אח"כ מכה גאותו נראה לו דבר הפוך, ונעשה עקש לנסות מכה גאותו לעלות למעלה ממדרגתו, ובזה הוא עקש, אולם דבריו וחכמתו נעשית אוילי, ספק, והבן מאוד.

וכתב הרלב"ג (מלכים ב כה, כז. בשם רבותינו) וז"ל, כשנטרד נבוכדנצר והוסר ממנו שכלו המליכו אויל מרודך כי כן היה ראוי בלי ספק וכאשר שב לדעתו ומצאו מולך שמהו בית האסורין, עכ"ל.

והבן שכל מלכותו בתחלה נעשה מכה שקודמו נבוכדנצר הוסר ממנו שכלו, כי ניסה לעלות למעלה משכלו, ומשום כן מלך אויל מרודך, אויל דייקא, והבן.

וכאשר האדם משיג כפי השכל, אז נעשה שלום של שכלו עם המקיפים מלמעלה משכלו.

כתיב (משלי י' יד) חכמים יצפנו דעת ופי אויל מחתה קרבה. וכתיב (שם טו, ה) אויל ינאץ מוסר אביו ושמר תוכחת יערם.

והיינו שאויל מתנגד למוסר מלשון יסורים, ליסרו ללכת בדרך הישר. והאויל נלחם בזה ומנאץ המוסר.

וכתיב (שם כז, ג) פך אכן ונטל החול וכעס אויל פך משגיגים, והיינו שנעשו כעסו קשים וכבדים, וכאשר הוא נלחם הוא נלחם עם כעס רב. וכתב רש"י (שם יב, טז) וז"ל, ביום שהוא כועס בו ביום הודיע כעסו שהוא מתגרה ומחרף חבירו ברבים, ואין מעצר לרוחו. וכתיב (שם כז, כב) אם תקתוש את האויל במכתש בתוך הריפות פעלי לא תסור מעליו אנלתו. ובפשטות כי אולתו דבוקה בו מאד. אולם בעומק יותר, הוא נלחם מאוד בתוקף ועוז שלא יסירו אולתו ממנו, וכתיב (שם יא, כט) אויל לחכם לב, וכתיב (שם יב, טו) דרך אויל ישר בעיניו, ולכן מתעקש לא לעזוב דרכו.

ובעומק, אויל אותיות אויל. והיינו שכולו אוילי, כולו ספק. וזו מלחמה פנימית בתוך עצמו, ואיולות זו נובעת מטפשות, כמ"ש רש"י (ירמיה ה, ד) וז"ל, נואלו. לשון אויל, כתרגומו איטפשו, עכ"ל. ודרכו כל פעם לומר משכו אחר הודאות, ואח"כ חוזר בו ואומר להיפך. וכתב רש"י (הושע ט, ז) וז"ל, אויל הנביא. אף מנביאי אמת שלהם, יהיו אוילים, כגון חנניה בן עזור, שתחלתו נביא אמת היה, עכ"ל. אולם אח"כ שינה טעמו, וזהו בחינת מהותו של אויל, שתחלה יכול לומר אמת, אולם אח"כ אומר אויל להיפך, וחוזר בו, והבן.